

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI SZKOLENIOWEJ NACZELNEGO SĄDU LEKARSKIEGO I OKRĘGOWYCH SĄDÓW LEKARSKICH

Odpowiedzialność zawodowa lekarzy

W dniach 4–6 października 2013 r. w Hotelu Czardasz w Płocku odbyło się coroczne spotkanie szkoleniowe członków Naczelnego Sądu Lekarskiego oraz przewodniczących, przedstawicieli i pracowników Okręgowych Sądów Lekarskich. Celem szkolenia było poszerzenie wiedzy uczestników w zakresie prowadzenia postępowań dotyczących odpowiedzialności zawodowej lekarzy, a także wymiana doświadczeń związanych z bieżącą pracą sądów lekarskich. Podczas spotkania podjęto również dyskusję na temat zmian w regulaminie wewnętrznego funkcjonowania sądów lekarskich oraz omówiono najważniejsze kwestie dotyczące zbliżających się wyborów do OSŁ oraz NSL. W trakcie szkolenia Okręgowy Sąd Lekarski Wielkopolskiej Izby Lekarskiej reprezentował jego przewodniczący – dr Grzegorz Wrona, radca prawny OSŁ WIL – prof. UAM, dr hab. Jędrzej Skrzypczak, oraz asystenci w kancelarii OSŁ WIL – Michał Puk i Mikołaj Maśliński.

Spotkanie otworzył przewodniczący Naczelnego Sądu Lekarskiego – dr Wojciech Łącki. Po wprowadzeniu uczestników do tematyki szkolenia przez przewodniczącego NSL głos zabrał dr hab. n. prawn. Rafał Kubiak, kierownik Zakładu Prawa Medycznego UM w Łodzi. W swoim wystąpieniu pod tytułem „Odpowiedzialność karna za przestępstwa okołolekarskie” przedstawił regulacje prawne dotyczące przestępstw, których popełnienie wiąże się z wykonywaniem zawodu lekarza. Wśród wspomnianych wyżej przestępstw dr hab. R. Kubiak wskazał:

- dokonanie zabiegu leczniczego bez zgody pacjenta (art. 192 k.k.),
- ujawnienie tajemnicy lekarskiej (art. 266 k.k.),
- łapownictwo bierne (art. 228 k.k.),
- fałszerstwo materialne dokumentów (art. 270 k.k.),
- poświadczenie nieprawdy (art. 271 k.k.).

Każde z przestępstw zostało omówione z uwzględnieniem obowiązków, jakie nakładają na lekarzy przepisy ustaw regulujących zasady wykonywania zawodu lekarza, a także innych ustaw, w tym m.in. ustawy z 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta. W swoim wystąpieniu dr hab. R. Kubiak odniósł się również do norm deontologicznych zawartych w Kodeksie Etyki Lekarskiej. Dzięki kompleksowemu podejściu do omawianych problemów uczestnicy szkolenia nie tylko poznali granice odpowiedzialności karnej za przestępstwa okołolekarskie, ale jednocześnie dowiedzieli się, jakie postępowanie lekarzy może stanowić przedmiot postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy.

W swoim wystąpieniu dr hab. R. Kubiak szczegółowo wyjaśnił, jakie skutki wywołuje niezachowanie wymaganej formy zgody na zabieg leczniczy. Nawiązując do wypowiedzi prelegenta, warto w tym miejscu podkreślić, że forma zgody na zabieg leczniczy ma znaczenie na gruncie prawa cywilnego, natomiast z punktu widzenia prawa karnego nie jest istotne, czy lekarz uzyska od pacjenta zgodę w jakiejś szczególnej formie (np. pisemnej). Jak zaznaczył dr hab. R. Kubiak, sam fakt uży-

skania przez lekarza zgody – bez względu na jej formę – zwalnia go od ewentualnej odpowiedzialności za przestępstwo przewidziane w art. 192 k.k.

Oprócz kwestii dotyczących przestępstw okołolekarskich referent przybliżył uczestnikom szkolenia problematykę związaną z obowiązkiem informowania pacjenta o jego stanie zdrowia, a w szczególności przedstawił, komu należy udzielić informacji, jakie informacje podlegają temu obowiązkowi oraz w jaki sposób powinny zostać przekazane. W referacie dr hab. R. Kubiaka zostały również podjęte bardzo aktualne, ale jednocześnie kontrowersyjne zagadnienia, jak chociażby obowiązek zawiadomienia o przestępstwie w odniesieniu do tajemnicy lekarskiej. Prelegent podjął także próbę określenia granic między przyjęciem łapówki a otrzymaniem подарunku przez lekarza. Wystąpienie dr hab. R. Kubiaka przyjęto z dużym zainteresowaniem, o czym świadczy aktywna postawa uczestników zadających wiele pytań i chętnie uczestniczących w dyskusji. Tym samym pierwszy dzień szkolenia zakończył się ożywioną dyskusją, którą wywołały problemy wskazane w prelekcji dr hab. R. Kubiaka.

Drugi dzień konferencji minął ze szczególnie czynnym udziałem reprezentantów Okręgowego Sądu Lekarskiego w Poznaniu. Już pierwszym prelegentem był przedstawiciel Wielkopolskiej Izby Lekarskiej – prof. UAM dr hab. Jędrzej Skrzypczak, który zaprezentował 4. numer czasopisma naukowego „Medyczna Wokanda”. Warto podkreślić, że każdy z uczestników szkolenia otrzymał bezpłatnie egzemplarz tego rocznika. Profesor J. Skrzypczak przybliżył przebieg prac nad obecnym numerem, a także krótko przedstawił każdą z publikacji. Należy w tym miejscu wyjaśnić, że w „Medycznej Wokandzie” zamieszczone są artykuły i studia, które dotyczą szeregu istotnych problemów deontologii i prawa medycznego. Pismo to ma charakter interdyscyplinarny, o czym świadczy fakt, iż autorami zawartych w nim publikacji są lekarze, farmaceuci, prawnicy, etycy, politolodzy, a nawet językoznawcy z wielu uznanych ośrodków naukowych.

Kolejnym punktem programu było wystąpienie dotyczące odpowiedzialności karnej i zawodowej lekarzy, którego autorami są asystenci w kancelarii OSŁ w Poznaniu – Mikołaj Maśliński oraz Michał Puk (studenci IV roku prawa na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Wystąpienie młodych naukowców zarekomendował oraz poprzedził krótkim wstępem przewodniczący OSŁ w Poznaniu – dr Grzegorz Wrona.

W swoim wystąpieniu referenci przedstawili wyniki przeprowadzonych przez siebie badań, które obejmowały porównanie orzeczeń Okręgowego Sądu Lekarskiego w Poznaniu z rozstrzygnięciami podjętymi w postępowaniu karnym wydanymi w tych samych sprawach w latach 2010–2013. Prelegenci próbowali odpowiedzieć na pytania m.in. o to, co stanowiło najczęściej podstawę do wszczęcia postępowania przez Okręgowego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej, jakie przestępstwa (wykroczenia) stanowiły przedmiot postępowania karnego przeciwko lekarzom, a także jakie przepisy Kodeksu Etyki Lekar-

skiej pojawiały się najczęściej we wnioskach o ukaranie. Prezentacja obejmowała porównanie treści merytorycznej orzeczeń OSŁ oraz rozstrzygnięć w postępowaniu karnym, a w szczególności porównano podejście do winy lekarza oraz orzekanej kary. Analiza każdego z powyższych zagadnień była poprzedzona krótkim wstępem teoretycznym, który pozwalał na bezpośrednie porównanie założeń prawnych z faktyczną praktyką.

Jak wynika z badań przeprowadzonych przez M. Maślińskiego oraz M. Puka, OSŁ wielokrotnie stwierdzał winę lekarza za przewinienie zawodowe, mimo iż nie istniały podstawy do skazania go w postępowaniu karnym. Tym samym prelegenci starali się obalić zarzuty stawiane środowisku lekarskiemu, a w tym samorządowi lekarzy, o hermetyczność i ukrywanie własnych błędów leczniczych przed społeczeństwem.

Prezentacja młodych naukowców została bardzo dobrze przyjęta przez uczestników szkolenia. Po wystąpieniu zachęcano prelegentów do dalszych badań. Podawano nawet propozycje konkretnych tematów, których opracowanie mogłoby być przydatne do usprawnienia bieżącej pracy sądów lekarskich.

Po części wykładowej przeprowadzono dyskusję na temat zmian w regulaminie wewnętrznego urzędowania sądów lekarskich. Moderatorem debaty był Wojciech Idaszak, radca

minu wyborów do organów izb lekarskich. Zaproponowana zmiana dotyczy § 17 ust. 7 teźże uchwały, który budzi wiele kontrowersji. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że przewodniczący NSL w sposób szczególny podziękował dr. Grzegorzowi Wronie oraz prof. Jędrzejowi Skrzypczakowi, którzy zaproponowali wiele trafnych propozycji i mieli wiodący głos w dyskusji nad koniecznymi zmianami.

Na zakończenie części merytorycznej szkolenia odbyły się warsztaty przeprowadzone przez magister prawa i jednocześnie doktor nauk medycznych – Justynę Zajdel. Tematem zajęć była interpretacja przepisów prawa powszechnego w kontekście orzekania w sądach lekarskich. W swoim wystąpieniu prelegentka zaprezentowała różne rodzaje wykładni prawniczej, a w szczególności wykładnię logiczną oraz funkcjonalną. Zwróciła także uwagę sędziom sądów lekarskich na najważniejsze narzędzia argumentacyjne wykorzystywane przez prawników.

W dalszej części wystąpienia dr n. med. J. Zajdel podkreślała wielokrotnie, że mamy do czynienia z ogromną dysproporcją między obowiązkami lekarzy a prawami pacjenta. Dlatego też duża część warsztatów dotyczyła właściwego konstruowania treści zgody na zabieg leczniczy oraz dopuszczalności przepisywania leków poza charakterystyką produktu leczniczego (ChPL).

Jak wynika z badań przeprowadzonych przez Mikołaja Maślińskiego i Michała Puka, OSŁ wielokrotnie stwierdzał winę lekarza, choć nie istniały podstawy do skazania go w postępowaniu karnym. Tym samym prelegenci starali się obalić zarzuty stawiane środowisku lekarskiemu, w tym samorządowi lekarzy, o hermetyczność i ukrywanie własnych błędów leczniczych przed społeczeństwem.

prawny NIL. Na początku zaznaczył on, że do Naczelnego Sądu Lekarskiego wpływało wiele uwag dotyczących regulaminu urzędowania sądów lekarskich i stąd uznano za konieczne przygotowanie pakietu zmian, które należy przedstawić na najbliższym Krajowym Zjeździe Lekarzy. Mimo głosów, iż obecny regulamin jest zbyt obszerny i niepotrzebnie kopiuje przepisy Kodeksu Postępowania Karnego, uczestnicy szkolenia zgodnie uznali, że regulamin został stworzony na potrzeby lekarzy niemających gruntownego przygotowania prawnego i dlatego należy pozostawić go w obecnej formie, jednak z pewnymi zmianami.

Część z proponowanych zmian miała jedynie charakter redakcyjny, ale pojawiły się propozycje istotnych modyfikacji czy nawet zupełnie nowych rozwiązań, jak chociażby dodanie § 20 ust. 2a, który umożliwiłby rejestrowanie obrazu i dźwięku z rozpraw. Dyskutowano między innymi na temat tego, czy rejestrowanie rozprawy przy użyciu urządzeń rejestrujących obraz lub dźwięk powinno być fakultatywne czy obligatoryjne, a także, jakie podmioty powinny być uprawnione do użycia kopii nagrania.

Oprócz zmian w regulaminie urzędowania sądów lekarskich pojawiła się ze strony przewodniczącego OSŁ WIL dr. Grzegorza Wrony propozycja zmiany uchwały w sprawie regula-

Warsztaty przeprowadzono na podstawie modelu PBL – *Problem Based Learning*, dzięki czemu zajęcia miały interaktywny charakter, który wymagał od słuchaczy dużego zaangażowania. Uczestnicy wspólnie zastanawiali się nad rozwiązaniami konkretnych przypadków, w dużej mierze spornych, które były przedmiotem postępowania przed sądami. Zajęcia przeprowadzone przez dr n. med. J. Zajdel spotkały się z uznaniem uczestników, w szczególności ze względu na ich rzeczowy i bardzo praktyczny charakter.

Po części merytorycznej szkolenia odbyła się uroczysta kolacja, w trakcie której podsumowano konferencję, a ponadto podziękowano sędziom za współpracę w trakcie kończącej się już VI kadencji funkcjonowania sądów lekarskich. Kolacja, podobnie zresztą jak cały weekend szkoleniowy, minęła w bardzo dobrej atmosferze. Reasumując, należy stwierdzić, że konferencja szkoleniowa była nie tylko okazją do poszerzenia wiedzy z zakresu postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy, lecz także okazją do wymiany poglądów, a nawet szansą na uczestnictwo w kształtowaniu tegoż postępowania na najbliższe lata.